

שנמצא מעשר מן הפטור על הפטור, כיון שמדאורייתא הטבל בטל ברוב ומותר, לכך מעשר עליו מדבר שאינו חייב במעשר מעיקר הדין. כן מסר ר"ש שזורי מרבי טרפון. וגם בזה אמר ר' חנינא שהלכה כן. מדברי רבי יונתן (י' יוחנן) 'הלכה כר"ש שזורי בתרומת מעשר ובמסוכן' משמע שבשאר דברים אינו פוסק כמותו, ודלא כר' חנינא (עפ"י חולין עה:).

וכן פסקו הרי"ף והרמב"ם והתוס' (שם) לענין בן פקועה כרבי יוחנן ודלא כרבי שמעון שזורי. ואולם לענין הטועה בשם פסקו הרי"ף הרמב"ם והרא"ש כרבי שמעון שזורי שתולים (וכבר הקשה כן הש"ך רעו סק"ז. וע' ברכת הובח ועוד).

ולענין פול שהשריש מקצתו בשנה זו ומקצתו בשנה זו, י"א שהרמב"ם (תרומות ב, ג) פסק כרבי שמעון שזורי שיכול לבלול הכל ולהפריש מהתערובת (עפ"י מהרי"ט ח"א יח; משנה למלך מעשר יד, ח). ואילו הראב"ד (מעשר א, ח) פסק שאין בילה ביבש (וי"א כן אף בדעת הרמב"ם. ע' מנחת שלמה תנינא סוס"י קט).

ולענין טומאת משקין, משמע ברמב"ם (טו"א ט, א) שפסק כחכמים החולקים על רש"ש ומוסיפים שמן ודבש.

[וע"ע ריטב"א ב"מ נג. לענין הפרשה מדמאי על טבל שנתערב].

ב. הלוקח פירות מן העכו"ם בארץ ישראל – מעשרם; למאן דאמר 'אין קנין לעכו"ם בא"י להפקיע מיד מעשר' – חייב מעיקר הדין. ולמאן דאמר 'יש קנין לעכו"ם... פטור מן הדין אלא שחכמים הצריכוהו לעשר.

א. מבואר בתוס' שלדברי הכל פטור מהתורה 'מירוח עכו"ם', וכן משום 'לקוח' [אלא שנחלקו הראשונים האם פטור 'לקוח' נאמר כשנלקח לאחר מירוח או קודם לכן דוקא], אך מ"מ למאן דאמר 'אין קנין' דומה לחיוב.

ב. לדעת רוב הפוסקים אין קנין לנכרי בא"י להפקיע מדי מעשר (רמב"ם תרומות א, י וראב"ד שם; יו"ד שלא, ג). ויש סוברים שיש לו קנין להפקיע (דעה זו מובאת במאירי גטין מז ודחאה. וע' רע"ב פאה ד, ט דמאי ה, ט ובפיה"מ להרמב"ם).

הנפקותא בין שתי הדעות, האם יכול לעשר מזה על פירות 'פטור' אחרים, שאינם חייבים אלא מחומרא דרבנן, כגון של דמאי – למ"ד רוב עמי הארץ מעשרים.

דף לא

גד. א. גליון ספר תורה שנקרע – מה דינו?

ב. מה דינה של מזוזה שנכתבה שתי מלים בכל שורה, או שעשאה שורה של שתיים ואח"כ של שלש ואח"כ של מלה אחת, או אחת שתיים שלש; או שלש שתיים אחת.

ג. כיצד יש לסיים את פרשיות המזוזה בכתיבתן? כיצד המזוזה נכרכת?

ד. ספר תורה שכתבו כשירה, או שירה שנכתבה כשאר הספר – מה דינו?

א. קרע הבא בשתי שורות בתוך הכתב – יתפור. בשלש שורות – אל יתפור. ודוקא כשהגויל מעופף שאז נראה כישן והקרע מגונה, אבל בשאינו מעופף – מותר.

יש מפרשים דלא כפרש"י: דוקא כשהוא ישן שאין ניכר עיפוצו, אבל אם ניכר עיפוצו – מותר (עפ"י רמב"ם).

וכשהוא תופר – תופר בגידין ולא בפתילים.

כשהקראע נמצא בין דף לדף או בין השיטין – נסתפקו, ועלה ב'תיקו'.

בדיעבד, אם תיקן בתפירה או בדבק ונמצא בשעת הקריאה – אין להוציא אחרת, שהרי אין כאן פסול אלא משום הידור. וכל שכן אם אין שם ספר אחר, יש לקרוא בזה (ט"ז יו"ד רפ סק"ב).

ב. מזוזה שכתבה שתיים מלים בשורה – כשרה. וכל שכן כשנכתבה שתיים ושלש ואחת (ככתיבת שירה)

– כשרה. אבל נכתבה כמשולש, אחת שתיים ושלש (כקובה), או שלש שתיים ואחת (כזנב) – פסולה.

א. הוא הדין מצד אחד של הכתב, אם הוא מיצר והולך או מרחיב והולך – יש לפסול. ואולם אם

אינו לכל אורך המזוזה אלא נוטה באלכסון בקטע מסוים, וגם אינו מסיים בחוד ממש אלא

אלכסון בעלמא – אין לנו ראייה לפסולה, וראוי לצאת בה כהלכה (עפ"י שבט הלוי ח"ב קנה).

התקינו הסופרים סדר חלוקת השיטות במזוזה, כ"ה שורות. ואולם אין חלוקה זו לעיכובא

(עתוס' לב. ד"ה הא; פ"ת יו"ד רפח, ו).

ג. בספר התרומות (רה) נסתפק לומר שתפלין דינם כס"ת, ופסול בהם שתיים שלש אחת, וכ"ש

שתיים ושתיים, אבל שלש שלש – כשר.

ג. הרמב"ם (תפלין רפ"ה ובכס"מ) פרש 'שתיים ושלש' – עורות.

ג. על הארץ שבסיום המזוזה – בשיטה אחרונה (ללא מלים נוספות. רש"י). י"א בימין השורה וי"א בשמאלה

(כגבה שמים על הארץ – האם ה'שמים' מעל 'הארץ' ממש, או מרוחקת ממנה כמה שיותר).

בסיום פרשה ראשונה, סותם. כן נהגו האידנא עלמא. (לב). ואם עשאה פרשיות פתוחות – כשר (רב נהמן

בר יצחק). ובירושלמי פסק רב כמאן דאמר 'פתוחות' (עתוס').

כורך המזוזה מ'אחד' כלפי 'שמע'.

ד. ספר תורה שכתבו כשירה, או שירה שנכתבה כספר – פסול.

דף לב

גה. א. כמה ריוח יש להשאיר בגליון המזוזה סביב הכתב?

ב. ס"ת או תפלין שבלו, האם מותר לעשות מהם מזוזה אם לאו, ומדוע?

ג. על אלו סוגי עורות נכתבים תפלין ומזוזות, ובאיזה צד? מה הדין כששינה?

ד. האם תפלין ומזוזות נכתבות שלא מן הכתב?

ה. האם סת"ם צריכים שרטוט, לעיכובא או לכתחילה?

ו. האם מותר לשבת על מטה שספר תורה מונח עליה?

ז. מה דינה של המזוזה שכתובה כאגרת; תלאוה במקל; הניחה מאחרי הדלת?

א. עושים במזוזה ריוח סביב הכתב מלמעלה ומלמטה, ושיעורו כמלא האטב (= העץ של הסופרים הנועד

לתפישת דפי הקונטרס).

א. שיעור זה אינו מעכב (עפ"י פ"ת). ומובא באחרונים שהיום אין הסופרים מקפידים על ריוח זה,

מפני שאינם משתמשים באטב (ע' חו"א מב, א).

ב. הגליון שבצדדים – אין מפורש שיעורו. ושמא צריך בתחילה כדי לגול היקף המזוזה, כעין

ס"ת (עתוס').